

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
KATEDRA VÝTVARNÉ VÝCHOVY

Výtvarná tvorba se zaměřením na vzdělávání

Bakalářská práce

Diana Kolínková

Kolotoče

Vedoucí práce: Doc. Jiří Krtička , akad. malíř

Olomouc 2016

Čestně prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce a uvedla jsem všechny použité podklady a literaturu.

V Olomouci dne

Podpis

Upozornění

Tato práce je doprovodným textem k praktické práci (viz. Přílohy).

Poděkování patří mému vedoucímu práce panu doc. Jiřímu Krtičkovi, akad.malíři, který mi poskytl cenné rady a připomínky, jenž mi pomohly při tvorbě práce.

Obsah

ÚVOD.....	6
1. Historie pouťových atrakcí.....	7
1.1. Tradice českých poutí.....	7
1.2. Kolotoče a jejich vývoj.....	7
1.1.1. Historie kolotočů.....	8
1.1.2. Druhy kolotočů.....	8
1.3. Další pouťové atrakce.....	9
2. Inspirace.....	11
2.1. Průzkum v terénu.....	11
2.2. Práce s dětmi.....	11
2.3. Inspirace umělci.....	12
3. Technologie a postup.....	14
3.1. Historie olejomalby.....	14
3.2. Postup práce.....	14
3.3. Barva v obraze.....	15
4. Obrazy.....	17
4.1. Pohled.....	17
4.2. Střelnice.....	18
4.3. Cukrátka.....	18
5. Závěr.....	20
6. Zdroje.....	21
6.1. Seznam použité literatury.....	21
6.2. Internetové zdroje.....	21
7. Citovaná literatura.....	23
8. Dokumentace praktické části bakalářské práce.....	24
9. Anotace.....	27

ÚVOD

Ve své práci bych vás chtěla seznámit s tradicemi kolotočových atrakcí, přiblížit atmosféru pouti z dětské stránky. Toto téma mi připadalo hravé a plné možností. První myšlenka na zpracování tématu kolotoče přišla ve chvíli, když jsem byla na řetízkovém kolotoči. Tehdy jsem si uvědomila, jak jsem časem změnila svůj vkus na kolotoče.

Bydlím ve městě Vsetín, kolem kterého se nacházejí malé vesnice. Skoro ve všech se konají každý rok pout'ové akce a já je od malička navštěvuji. Pout' je vždy plná života a veselí. Všude, kam se podíváte, jsou stánky a kolotoče, dále taky často bývá doprovodný program. Naposledy, když jsem navštívila pout', jsem si uvědomila, že vlastně chodím jen na pomalé kolotoče oproti tomu, jak to bylo v dětství. V dětství byl pro mě nejrychlejší a nejbarevnější kolotoč ten nejlepší ze všech.

Do své práce bych chtěla zapojit děti, abych mohla lépe pochopit kolotoče z té dětské stránky.

1. Historie pout'ových atrakcí

1.1. Tradice českých poutí

Nejdříve bych vám chtěla stručně vysvětlit, co slovo pout' znamená a proč se tento název používá dodnes. V dřívější době pout' znamenala, že člověk uskutečnil návštěvy posvátných míst. Tyto poutě se tradičně konaly v neděli. Celá tato tradice sahá až do období raného středověku. Tato posvátná místa byla vždy vzdálenější a lidé se zde chořovali modlit a prosit o vyslyšení svých proseb. Mezi taková známá místa patří např. Svatá hora, Hostýn. Dřívě na venkově bylo zvykem chodit na takové poutě, byla to skoro až povinnost. Poutníci na své cestě mohli být i několik dní. Při cestě nakupovali svaté obrázky, růžence a další věci, které měly později význam jako památka. Často se stávalo, že nemocní a staří lidé nemohli svou pout' uskutečnit. Pro takové lidi se potom vždy přinesl dar z cesty. Tyto poutě měly taky slavnostní význam, a to uctění památky světce. Například pokud to bylo na počest svaté Anny, tuto cestu nazývali Anenská pout'. Po čase se význam poutí změnil, a to od náboženského významu až po současný zábavní charakter. Poutě svou podobu změnily díky tomu, že tyto akce byly určeny pro všechny společenské vrstvy. Mohli bychom říci, že současné poutě nabraly spíše komerční charakter. Na vesnických poutích se objevovaly stánky, houpačky, různá zábavná vystoupení. Například mezi vystoupení můžeme zařadit komedianty, kartářky a potulné umělce. Po celou dobu se konala veselka, kde místní lidé tancovali až do rána. Kolotoče a houpačky byly oblíbené mezi dětmi. Pro starší mládež tu byly stánky s velkými perníkovými srdci. Bylo zvykem, že chlapci svým děvčatům kupovali srdce a nezáleželo na ceně.¹ Když se zpětně podíváte, zjistíte, že vlastně se tyto tradice dodržíjí dodnes. Každá dnešní pout' má stále různé druhy kolotočů. Zachovaly se taky stánky s cukrovím, střelnice a nakonec i doprovodný program.

1.2. Kolotoče a jejich vývoj

V této části své práci vám chci představit zábavnou atrakci kolotoč neboli dřívě také nazývanou karusel. Dozvíte se historii kolotočů a to, jak se časem zdokonalily. Taky vám chci

¹ www.ceske-tradice.cz. *Poutě*. [online]. 20.4.2016 [cit. 2016-04-20]. Dostupné z: <http://www.ceske-tradice.cz/tradice/leto/poutel>

ukázat, kolik druhů můžete navštívit v současnosti. Pro mě samotnou je až udivující, co vše se za tu dobu změnilo a vytvořilo.

1.1.1. Historie kolotočů

Mohli bychom říci, že historie kolotočů ve světě je velmi uznávána a také se můžeme setkat s muzei, která jsou na toto téma specializovaná. U nás v České republice nic takového nenajdeme, ale i přesto máme své atrakce, které stojí za zmínku.

V dřívější době se kolotoče převážely pomocí koní. První kolotoče se musely roztáčet ručně anebo koňskou silou. Nejstarší kolotoče pravděpodobně vznikly na jihu Německa, a to počátkem 18. století. Měly podobu otáčivých sloupů, na kterých byly pomocí řetízků zavěšeny koše, koníci nebo loďky. Tato atrakce se stala velmi populární a rozšířila se po celé Evropě. Další kolotoče byly vytvořeny na parní pohon, a to roku 1861 v Anglii. Hned nato se na konci století použil elektrický pohon. Potom ke konci 19. století se kolotoče rozšířily v USA a díky tomu se začaly technicky zdokonalovat. Získaly nové doplňky, jako je například hudební doprovod. Později v 2. polovině 20. století se vytvořil hydraulický naklápač kolotoč. Za zmínku stojí taky to, že nejstarší kolotoč z roku 1780 nalezneme v Hanau u Frankfurtu nad Mohanem.² U nás můžeme považovat za nejstarší dochovaný kolotoč na pražské Letné. Tento kolotoč nechal vytvořit Josef Nebeský. Tesař Matěj Bílek zhotovil pro kolotoč figury. Kolotoč prošel rekonstrukcí a letošního roku 2016 by měl být znovu v provozu.

1.1.2. Druhy kolotočů

Díky vývoji nových technologií můžeme dneska dělit kolotoče na různé druhy. Jako první vám popíšu kolotoč řetízkový. Nejdříve se tento kolotoč skládal s otáčivým sloupem uprostřed, na kterém byla připevněna sedadla pomocí řetězu nebo provazu. V pozdější době upevnily na vrch kolotoče plošinu, díky které se dalo umístit více sedadel. Dolní plošina je pevně připevněna a funguje pro návštěvníky jako plocha na vystupování a nastupování. Sedadla se pomocí otáčení a odstředivé síly dokážou vyklánět ze své osy. Návštěvníci se pak

² www.wikipedia.org. *Wikipedia: the free encyclopedia*. [online]. 20.4.2016 [cit. 2016-04-20]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Koloto%C4%8D>

mohou houpat a chytat za ruce. Při točení má člověk volné ruce a může vám to dodat pocit létání.

V této době má řetízkový kolotoč i obří provedení. Takové kolotoče se mohou točit až 70 metrů nad zemí. Největší kolotoč tohoto typu můžete navštívit v zábavném parku Flags over Georgia ve státě Georgia. Mně spíše vyhovuje nízký řetízkový kolotoč a patří mezi mé oblíbené. Jeho rychlost je pro mě tak akorát a vždy si připadám, jako bych letěla vzduchem.

Další druh, který stojí za zmínku, je kolotoč plošinový. Na rozdíl od řetízkového se u tohoto točí dolní kruhová plošina. Tyto plošiny bývají umístěné buď v pevném stavení, stanu anebo se otáčí i střecha kolotoče. Tento typ je především vhodný pro děti. Na plošině jsou nejčastěji umístěna sedadla v podobě zvířat, aut, motorek a vagonu. Děti si tak mohou vybrat, na čem se svezou. V dnešní době je výběr velmi pestrý. Dále je i rychlost optimální, rodiče tak mohou jít vedle kolotoče a pohlídat si své ratolesti. U nás, jak už jsem zmínila v předešlé kapitole, naleznete nejstarší kolotoč tohoto typu na Letné v Praze. V dětství jsem na tyto kolotoče chodila nejraději. Vždy jsem si vybírala na svezení koníka.

Jako poslední vám přiblížím naklápěcí kolotoč. Tento typ vznikl přibližně v polovině 20. století, kdy se začaly vyrábět složitější kolotoče. Vznikají plošiny s hydraulickým naklápěním, kvůli nové technologii musejí být návštěvníci těchto atrakcí připoutáni. Plošina se roztočí ve vodorovné rovině a postupně se sklopí až do svislé polohy. Tyto kolotoče jsou nejčastější v zábavných parcích.³ Zde potom můžeme najít i velmi složité pohyby. Nejoblíbenější je pro dnešní mládež právě tento typ kolotoče.

1.3. Další pouťové atrakce

Ve svých obrazech se taky zabývám tématem pouťové střelnice, stánků s cukrovinkami, proto bych vás chtěla seznámit i s těmito pojmy. Začnu pouťovou střelnicí. Za zmínku by stála staročeská střelnice, jejíž historie sahá až do roku 1920, kdy zahájila svůj provoz a lákala návštěvníky svými pohyblivými figurami. Během 60. – 90. let tyto střelnice prošly rozsáhlými rekonstrukcemi, ale jejich samotný princip se nezměnil. Střelnice bývají často umístěny v maringotkách. Taková typická střelnice má krychlovitou podobu. Z boku bývají vstupní dveře a zepředu dvě otvírající se víka, před které je postaveno dřevěné pódium. Tato část se využívá jako zákaznický pult. Dále by taková střelnice měla obsahovat ručně dělané

³ [www.wikipedia.org. Wikipedia: the free encyclopedia](https://cs.wikipedia.org/wiki/Koloto%C4%8D). [online]. 20.4.2016 [cit. 2016-04-20]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Koloto%C4%8D>

papírové květiny, plyšáky, točící se kolo a kovové válečky, do kterých se dá střílet. Na závěr nesmí chybět pár pořádných vzduchovek. Stálost zákazníků dokazuje, že se jedná již o tradiční zábavu, která má na každé slavnosti své nezastupitelné místo.

Dále na pouti nesmí chybět návštěva stánků s cukrovinkami. Které cukroví lidé nejčastěji nakupují? Je to například cukrová vata, která pro některé znamená tradici a vždy při návštěvě pouti nesmí chybět. Samozřejmě patří i mezi moje oblíbené cukroví. Tento sladký pokrm je složen z krystalického cukru a karamelu. Vata se pomocí vláken namotává na dřevěnou špejli. Má typickou lehkou vzdušnou hmotu, takže vzhledem a dotykem připomíná vatu.

Další důležitou sladkostí je perníkové srdce. Jsou nejtradičnějším a nejvíce prodávaným perníkovým výrobkem na poutích od samého začátku. Perníkové srdce neodmyslitelně patří k pouti jako střelnice. Srdce mívají různé velikosti a nápisy. Nejčastější nápisy mohou být: Z poutě, Miláčkovi, Babičce a dědečkovi, Mamince, Od vnoučat, Chci tě, Pro mou lásku, Miluji tě. Kolem nápisu bývají vždy ozdoby, jako jsou vzory květin nebo ornamenty.

Jako poslední zmíním turecký med. Je to tradiční tvrdá cukrovinka, která se připravuje z cukru, medu, vaječného bílku, vody a sekaných oříšků. Turecký med je velmi sladký a ne každému může chutnat. Nakonec bych se chtěla zmínit, že děti ještě k tomu všemu milují pendreky. Při mém průzkumu na základní umělecké škole všechny děti jmenovaly zmiňovanou pochoutku.

V této kapitole jsem zmínila teorii, kterou jsem si zjistila k mé práci.

2. Inspirace

Moje první myšlenky na téma kolotoče přišly asi před dvěma roky, když jsem byla na pouti. Procházela jsem se kolem stánků, kolotočů a tehdy mi došlo, jak zajímavé by bylo zachytit tuto atmosféru na obrazech. Vůbec by mě nenapadlo, že za rok se zaměřím na toto téma v mé bakalářské práci. Viděla jsem v tom potenciál, jak se vrátit do svých dětských vzpomínek, které patřily mezi ty radostné. Celá ta atmosféra kolem vás je inspirující a vidíte úplně jiný svět. Je to svět plný barev, hudby, smíchu, a to všude, kam se podíváte. V této kapitole bych vám chtěla přiblížit svoje pocity a vše kolem, co mě inspirovalo k mé práci.

2.1. Průzkum v terénu

Svoji inspiraci jsem nejprve začala hledat přímo na poutích. Když začalo období poutí, zjistila jsem si, kde se budou v mém okolí konat. Jako pomůcky jsem si vzala fotoaparát a skicák. Začala jsem s poutěmi, které jsem ještě nenavštívila. Bylo zajímavé jít na kolotoče záměrně a ne jako za zábavou. Všechno člověk začne vnímat jinak. Procházela jsem se kolem stánků a pozorovala lidi kolem. Děti se radostně usmívaly a své rodiče tahaly všude kolem. Skoro každé dítě mělo v ruce balónek nebo sladkost. Všude hrála hudba od kolotočů. Zajímavé bylo pozorovat lidi, kteří vycházeli z kolotočů, někteří totiž tak trochu zezelenali. Všude samé řady na vstupenky nebo u stánků. Takhle jsem si prošla tři poutě, které mně daly velkou inspiraci a plno možností, jak pokračovat v práci. Poslední pout' jsem navštívila za zábavou. Vyzkoušela jsem si rychlejší kolotoč, a to mi potvrdilo, že opravdu spíše tíhnu k pomalejším. Koupila jsem cukrovou vatu jako každý rok. Navštívila jsem po dlouhé době střelnici a vystřelila si ze vzduchovky, samozřejmě jsem nic netrefila. Poslední den jsem chtěla vnímat jako návštěvník a vytvořit si čerstvě svoje pocity na pout'ové prostředí. Tento průzkum byl druhým krokem k mé bakalářské práci. V další části jsem chtěla osobně poznat, jak děti vnímají kolotoče.

2.2. Práce s dětmi

Mám svoje vzpomínky z dětství, ale potřebovala jsem vědět, jak dnešní děti vnímají kolotoče. Šla jsem na Základní uměleckou školu Vsetín, kam jsem jako malá chodila. Domluvila jsem se s paní učitelkou, zda bych nemohla převzít jednu její výuku na téma

Kolotoče. Souhlasila a dala mi na starost děti ve věku 8 až 11 let. Připravila jsem si pro ně otázky a instrukce. Na začátku hodiny jsme si vykládali, co mají nejraději na kolotočích. Skoro všechny děti odpověděly stejně. Jejich neoblíbenější věci byly například cukrová vata, pendreky a z kolotočů měly nejradši ty nejrychlejší. Jedna dívka mi vyprávěla, jak vždy chce jít s mámou na kolotoč, ale ta si vždy vybere ten nejpomalejší. Samozřejmě se to dívence nelíbilo. Potom jsem se ptala, jaká barva se jim vybaví, když se řeknou kolotoče. Všechny děti se shodly na žluté, červené, modré a na dalších pestrých barvách. Zadala jsem jim téma a samy si mohly vybrat, jakou techniku chtějí použít. Bylo pro mě příjemné, jak dobře celou tu dobu spolupracovaly, byly klidné, vyrovnané a výtvarné aktivity je bavily. Všechny děti začaly z paměti kreslit věci, které mají nejraději. Během toho jsem kolem nich chodila a kontrovala, co přesně tvoří. Líbilo se mi, že použily svoji představivost a každý tvořil svým vlastním stylem. Používaly hodně barvy a nebály se do toho zasahovat až neuvěřitelnou barevností. Na konci hodiny jsme si sedly a vykládaly si o jejich obrázcích.

Byla to velmi poučná hodina. Spolu s nimi jsem si více připomněla své dětství. Bylo až neuvěřitelné, jak mi pomohly k mé práci. Jejich spontánnost a přístup, jakým svoje výtvořily, mě velmi inspiroval. Snažila jsem se potom svoji mysl odpoutat od reálné malby a začít pracovat více volněji.

2.3. Inspirace umělci

Když jsem sesbírala všechny informace a zkušenosti, začala jsem pracovat na návrzích. Při jejich tvorbě jsem se dostala k inspiraci od umělců, jako je Vasilij Kandinskij a Joan Miro. V této kapitole bych vás chtěla stručně seznámit s těmito umělci a jejich tvorbou.

Vasilij Kandinskij byl ruského původu, žil ale v Německu a ve Francii. Byl to malíř, grafik a teoretik umění. Zpočátku maloval krajiny a náměty inspirované ruským lidovým uměním, které se projevilo například v Pestrém životě z roku 1907 - obraz je zaplněn postavami a barvami. V pozdějším období se zaměřil na abstraktní umění. Je považován za autora prvního abstraktního obrazu s názvem Obraz s kruhem z roku 1911. Já jsem se zaměřila na jeho tvorbu, která připomíná například pohádková města.

Kandinskij zachycuje svoje vzpomínky, jeho obrazy občas bývají zasažené romantickým kouzlem. Svě obrazy tvoří sytými, čistými barevnými plochami. Jeho přítel Franz Marc popisuje své dojmy následovně: *„Zprvu člověk pociťuje velkou rozkoš z jeho intezivních, čistých, ohnivých barev, pak se teprve zapojí mozek; nemůžete ty obrazy vypudit z mysli, máte*

dojem, že se vám rozskočí hlava, když si je chcete zcela vychutnat.“⁴. Pro umělce se barva stala hlavním aspektem pro jeho obrazy. Dokonce napsal známou knihu O duchovnosti v umění (1912). Kandinskij zde tvrdí, že barva je jako klávesnice. Uvádí následující: „Barva je klávesa, oko je jako kladívko. Duše je klavír s mnoha strunami.“⁵. Velmi mi pomohlo k mé práci zjistit si informace o tvorbě Vasilija Kandinského. Jeho obrazy plné pestrých barev mi byly velkou inspirací a vodítkem, jak bych mohla zpracovat svou práci. Mým záměrem hned na začátku bylo využít pestrou škálu barev na kolotočích. Díky tomuto umělci jsem si ujasnila, jakým stylem se bude dál moje práce vyvíjet.

Joan Miro je další umělec, kterého vám chci představit. Byl to katalánský malíř, sochař a keramik. Inspiroval mě svým veselým a radostným světem v jeho malbách, ale i přesto se nenechte mýlit, dokáže působit i magicky děsivě, například dílo Ženská hlava z roku 1938. Jeho tvorbu vám přiblížím na obraze Harlekýnův karneval z let 1924 – 1925. Tento obraz Mirovi upevnil jeho reputaci malíře. Na obraze spatříme biomorfni tvary a klikaté čáry. Barevnosti se nebojí a využívá škálu barev černé, červené, zelené a modré, nakonec to vše připomíná dětskou naivitu. V umělcových obrazech se často vyskytují plazivé potvůrky nahánějící hrůzu, nejrůznější obrazce ryb nebo i vytřeštěné oči. Jeho obrazy nám můžou připadat, že vznikaly spontánně, ale opak je pravdou. K mnoha jeho obrazům existují připravené studie. On sám o sobě tvrdil: „Pracuji velmi tvrdě; směřuji k takové koncepci umění, jež chápe realitu jako pouhé východisko, nikoli jako konečný cíl.“⁶ Díky němu jsem si s obrazy hrála a snažila se zachytit svou hlavní myšlenku na papír bez toho, abych nad tím pečlivě uvažovala.

⁴ LEINZ, Gottlieb. *Malířství 20. století*. Praha: Rebo Productions, 1996. 200 s. ISBN 80-85815-48-6.

⁵ RUHRBERG, Karl, WALTHER, Ingo F (ed.). *Umění 20. století*. Praha: Slovart, c2004. 840 s. ISBN 80-7209-521-8.

⁶ MINK, Janis. *Joan Miró: 1893-1983*. V Praze: Slovart, c2004. Mistři světového umění. 96 s. ISBN 80-7209-640-0.

3. Technologie a postup

Pro svoji práci jsem si vybrala malířskou techniku olejomalba. S touto technikou jsem se seznámila už na střední škole. Ze všech technik, které jsem během svého studia vyzkoušela, mi nejvíce vyhovuje právě olejomalba pro mou tvorbu. Velmi mi přirostla k srdci, a proto bych vám chtěla v této části uvedenou techniku přiblížit. Ve stručnosti vysvětlím historii a pak můj postup práce, kde popíšu, jak pracovat s olejomalbou.

3.1. Historie olejomalby

Dalo by se říci, že vznik a původ této techniky lze určit jen obtížně. Často je zmiňováno, že olejomalbu objevil nizozemský malíř Jan van Eyck (asi 1390 – 1441), ale není tomu tak. Ten ji pouze propracoval a ovládl. Dnes už z řady antických pramenů víme, že tehdejší umělci již znali vlastnosti vysychavých olejů. Postupem času se technika vyvíjela a umělci hledali nové možnosti, jak s ní pracovat. Za zmínku by stál například umělec Leonardo da Vinci (1452 – 1519), který maloval technikou sfumato. Tato technika, která je neobyčejně namáhavá, spočívá v nanášení jedné barevné lazury na druhou. Dále bych představila benátského malíře Tiziana (asi 1487 – 1576), který vytvořil techniku frottage. Jako posledního chci jmenovat Henriho Matisse. Matisse chci zmínit kvůli jeho tvorbě a práci s pestrými barvami. Maloval například obrazy, kde převládala jediná barva, a jeho tvary byly vymezeny perokresbou bez objemu. O svých obrazech tvrdil: „*Chtěl jsem, aby mé obrazy byly jako kočár, ve kterém by mohl každý, kdo je unavený po těžkém dnu, uklidnit nervy i svaly.*“⁷

Tímto bych zakončila své stručné shrnutí historie a popsala svůj postup práce.

3.2. Postup práce

Ze střední školy jsem měla naučený technologický postup, takže příprava k malbě pro mě nebyl problém. Dalo by se říct, že nejpoužívanějším podkladem pro olejomalbu je plátno. Nejčastěji se používá lněné či bavlněné. Já jsem si pro svoji práci vybrala lněné plátno. Rozhodla jsem se pro velikost 70x90 cm. Nakoupila jsem si blind rámy neboli dřevěné lišty na tři plátna.

⁷ PARRAMÓN, José María. *Jak malovat olej*. 1. české vyd. Praha: Svojtka a Vašut, 1995. Jak na to. 112 s. ISBN 80-7180-043-0.

Tyto lišty jsem stloukla do sebe pomoci drážek, aby tvořily obdélníkový rám, který musí představovat pravý úhel. Potom jsem si nastříhala plátno, které by mělo mít minimálně 3cm přesahy z každé strany. Další věc, kterou potřebujete k napínání, je sešivačka ve tvaru pistole. Když jsem měla všem připraveno k práci, rozložila jsem plátno na zem. Doprostřed plátna jsem vložila sestavený rám. Plátno zahnu a na každé straně doprostřed lišty připnu pomoci napínáčku. K natažení plátna je nejlepší použít kleštičky. Dále jen připínám plátno od středu až ke kraji, kde potom složím roh. Když mám plátna správně napnuta, tak se zaměřím na další krok. Plátno by se mělo nejprve naklížit pomoci kostního klihu a posléze našepsovat. Tento postup jsem nepoužila. V dnešní době se dají zakoupit již předem připravené šepsy. Takže jsem si koupila akrylový šeps, který jsem nanesla na plátno. Je vhodné natírat jej několikrát po sobě. Když jsem si připravila podklad pro malbu, mohla jsem začít s prací.

Ve své práci využívám techniku vrstvené malby. Nejprve si předkreslím pomoci uhlu na plátno svůj finální návrh. Potom na kresbu nanáším podmalbu, která mi rozvrhne kompozici obrazu do základních barevných ploch. Podmalba by správně neměla mít velký nános barvy. Další vrstvy už mám pak sytější a postupně se snažím překrýváním barev docílit určité barevnosti a plošnosti. Tímto způsobem pokračuji až do finálního obrazu.

Pro svou práci jsem zvolila ploché štětce, které jsou mi nejbližší a pracuji s nimi velmi často. Pomocí plochých štětců se snažím o široké tahy. Moje práce je spíše abstraktního rázu. Samozřejmě maluji olejovými barvami, které ředím pomoci terpentýnu. Ve své tvorbě využívám velkého množství terpentýnu. Ráda totiž barvy více ředím a kladu na sebe.

3.3. Barva v obraze

Barva je velmi důležitým aspektem pro mou práci. Pomocí barev se snažím zachytit atmosféru kolotočů. Jak již víte, poutě září celou škálou barev. Svou pestrou barevností se snaží nalákat návštěvníky. Proto jsem se stručně ve své práci zaměřila na teorii barev.

Pojem barva je spojena s naším životem a působí na nás. Každá barva nás dokáže určitým způsobem ovlivňovat. Zabarvují naši náladu i životní energii, v určitých věcech ji můžeme využít i jako lék. Barvy dělíme na studené a teplé. Stručně se o několika barvách rozepíšu, jak na lidi působí. Tak například mezi teplé barvy patří žlutá, vnímáme ji jako povzbuzující, osvobozující, přináší nám uvolnění a působí vesele. Další červená je naopak vzrušující, energická, plná síly a lásky na rozdíl od oranžové, která vyvolává radost, teplo a bohatství. Všechny tyto barvy jsou plné pozitivních emocí. Jiné barvy to mají spíše opačně - modrá je

spíše klidná, vážná a skličující. Fialovou můžeme popsat jako neklidnou, melancholickou až tajemnou. Dále ještě zmíním zelenou, která působí přirozeně, je spojována s rostlinami.⁸ Samozřejmě existuje velká škála barev, které by se daly popsat. Vybrala jsem ty barvy, které mi připadaly nejdůležitější.

Vše, co jsem si o barvách zjistila, byla jen malá pomůcka při mé práci. Nakonec jsem stejně tvořila intuitivně. Vzniklo plno návrhů, ve kterých jsem pocitově zkoušela různé barevnosti. Po dokončení obrazů jsem se vrátila k mým poznámkám a zjistila, že mně tyto barvy vyhovují v mé barevnosti. Možná jsem byla ovlivněna tímto průzkumem a ani si to neuvědomuji.

⁸ www.barvy.xf.cz. *Psychologie barev*. [online]. 20.4.2016 [cit. 2016-04-20]. Dostupné z: <http://barvy.xf.cz/psychologie/psychologie-barev>

4. Obrazy

V této kapitole bych chtěla popsat zvlášť každé své dílo. Během práce na obrazech jsem prožívala určitý citový postup. Nejprve se vrátíme na začátek, kdy jsem pracovala na návrzích. V minulé kapitole jsem už něco málo o mých návrzích napsala. Teď se k nim vrátím a proberu je hlouběji.

Mé prvotní návrhy byly tvořeny na papír pomoci akrylových barev. Tehdy jsem se zabývala spíše realistickým pojetím kolotočů. Velmi jsem byla ovlivněna mými nafocenými předlohami. Taky jsem se zaměřila pouze jen na jeden objekt na pouti, a tím byl kolotoč. Hledala jsem své oblíbené atrakce a ty jsem se posléze snažila zachytit. Po mých konzultacích jsem konečně změnila svůj pohled a dokázala se odpoutat od zamotaného kruhu, do kterého jsem se dostala. Měla jsem větší perspektivu a ujasnila jsem si, jakým stylem bych chtěla pokračovat. Akrylové barvy a papír jsem vyměnila za olejové barvy a blog plný pláten. Když jsem začala pracovat s olejovými barvami, byl můj rukopis uvolněnější a jistější. Obrazy začaly být energičtější a zjednodušenější. Začala jsem tvořit spontánně a snažila jsem se zachytit všechny informace, které jsem získala. Začala jsem prozkoumávat i jiné aspekty poutí. Zkoušela jsem různé varianty a zkoumala různé barevnosti. Takto jsem pracovala až do finálních návrhů, mezi, kterými jsem vybrala tři, které vám teď stručně představím.

4.1. Pohled

Na téma Pohled z kolotoče jsem vytvořila spoustu návrhů. Kompozičně nakonec vyhrál tento obraz. Hned, jak jsem domalovala zmíněný návrh, jsem věděla, že tento bude ten pravý. Snažím se malovat širokými tahy štětce, ale rozměr plátna to umožňuje jen to jisté míry. Samozřejmě závěrečná práce má trochu jinou podobu, jisté věci jsem vynechala. Tento pohled je z kolotoče, který má pomalou rychlost. Kvůli tomu se snažím na mém obraze zachytit až snový pohled. Mně tyto pohledy z kolotoče dodávají pocit klidu a magičnosti. Když se najednou ocitnete tak vysoko a díváte se kolem sebe, je to jako létat ve vzduchu a přitom na nic nemyslet, jen prostě pozorujete. Snažila jsem se namalovat i pohled z rychlejších kolotočů. Tento pohled je rozmazaný a pro mě není ničím blízký. Takže jsem nakonec od těchto pokusu odstoupila. Nebudu přesně popisovat, co se na obraze nachází, chci, aby si divák sám našel v obraze to, co potřebuje. Tento obraz můžeme brát jako vstupenku k dalším obrazům. Moje práce divákovi totiž může připadat jako procházka poutí.

Nejprve jen máme pohled na celou pouť, potom pokračujeme v dalších návštěvách atrakcí a stánků. Vysvětlení bude v dalších obrazech. Tímto ukončím naši procházku prvním obrazem.

4.2. Střelnice

Ze začátku by mě nenapadlo, že pouťovou střelnici použiji jako námět pro svůj další obraz. Vše začalo při mém terénním průzkumu. Za svůj život jsem si na střelnici vystřelila pouze dvakrát. Samozřejmě jsem nikdy nic nezasáhla. Na druhou stranu mě vždy bavilo pozorovat lidi, jak se marně snaží sestřelit růži. Když jsem viděla vnitřek maringotky, jak je plný hraček a barev, pořídila jsem si fotku. Po čase, kdy jsem tvořila návrhy a byla jsem ztracena, začala jsem hledat inspiraci ve fotografiích, které jsem pořídila. Najednou jsem si všimla barevné maringotky. Vnitřek střelnice hrál všemi barvami a mě hned napadlo, že se hodí do mé práce. Tehdy jsem zjistila, jak dlouhá je vlastně tradice pouťových střelnic. Proto jsem začala přemýšlet, jak zachytit atmosféru střelnice. Barevnost obrazu mě napadla okamžitě, samozřejmě jsem zkoušela i jiné, ale ta prvotní myšlenka nakonec vyhrála. Problém nastal při kompozici, kde jsem stále nebyla spokojena. Měla jsem několik návrhů a ty se snažila kompozičně propojit. Začala jsem více pátrat, jak vnitřek střelnic může vypadat, a snažila se je propojovat. Nakonec jsem se dostala do fáze, kdy jsem mohla být spokojená. Obraz má podklad v odstínech modré a do ní zasahují pestrými barvami. Tento obraz mi dal hodně práce, ale jsem ráda, že jsem se do tohoto tématu pustila. Citově pro mě není tak blízký jako další dva, ale má svoje kouzlo tím, že střelnice mají tak dlouho tradici. Střelnice jsou důležitou atrakcí na pouti, i když v dnešní době už takovou popularitu nemají, jak tomu bylo v minulosti. Stále se ale najdou lidi, kteří do této atrakce rádi investují. Pro mě zatím nikdo růži nevystřelil a myslím si, že ostatní dívky by určitě potěšilo, kdyby muž pro ně jednu získal.

4.3. Cukrátka

Téma pro tento obraz jsem hledala v tom, co mám na poutích ráda kromě kolotočů. Nakonec jsem zjistila, že vždy, když navštívím pouť, si musím koupit cukrovou vatu nebo jinou sladkou pochoutku. Jak už všichni víte, pouťové sladkosti mají také svoji tradici.

Další můj impuls pro dané téma byly děti, se kterými jsem pracovala. Když jsem jim zadala téma, tak jsme si povídaly o tom, co kromě kolotočů mají rády. Hodně dětí jmenovalo různé druhy sladkostí. Nakonec oblíbené pochoutky zapojily i do svých prací. Na jejich

obrazech se nejvíce objevovala lízátká, pendreky a také i zmiňovaná cukrová vata. Například jedna slečna svůj obraz zaplnila jenom těmito věcmi. Vytvořila stánky plné sladkostí, její obrázek hrál všemi druhy barev. Když jsem viděla její nadšení pro toto téma, rozhodla jsem se, že bych chtěla vytvořit svůj vlastní sladký svět.

Do svého obrazu jsem zapojila celou škálu teplých barev. Využila jsem barevnost, která je typická pro sladkosti. Snažila jsem se zachytit tu chuť sladkosti, která se rozplývá na jazyku. Taky jsem chtěla vyjádřit to barevné potěšení a nerozhodnost, co si koupit, když takový stánek se sladkými pochoutkami navštívím. Vždy bych totiž nejradši koupila od každého druhu jeden kousek. Na tomto obraze pro mě bylo zábavné hledat kompozici a i to, které sladkosti zapojím do obrazu. Díky spolupráci dětí jsem se v tomto díle mohla vrátit do svých dětských let. Malování pro mě bylo hravé a plné zábavy.

5. Závěr

Práce na toto téma mě velmi obohatilo. Dozvěděla jsem se více o tradicích, které kolem mě byly, ale já jsem o nich neměla ani tušení. Kolotoče jsou zábavou pro všechny vrstevníky. Při mém terénním průzkumu jsem dělala rozhory s majiteli stánků Spoustu z nich mi povědělo jak je smutné, že v dnešní době už nemají tolik návštěvníků, jak tomu bylo v minulosti. Kvůli tomu se postupně vytrácejí i tradice, které jsou s poutěmi spojeny. Další přínosem mé budoucí práce byla spolupráce s dětmi. Zkušenost učit a pracovat s dětmi mi dala velmi mnoho. Děti jsou vnímavější tomuto tématu než dospělí, jejich hravost a radost byly velkým přínosem pro mou bakalářskou práci.

6. Zdroje

6.1. Seznam použité literatury

RUHRBERG, Karl, WALTHER, Ingo F (ed.). *Umění 20. století*. Praha: Slovart, c2004. 840 s. ISBN 80-7209-521-8.

LEINZ, Gottlieb. *Malířství 20. století*. Praha: Rebo Productions, 1996. 200 s. ISBN 80-85815-48-6.

MINK, Janis. *Joan Miró: 1893-1983*. V Praze: Slovart, c2004. Mistři světového umění. 96 s. ISBN 80-7209-640-0.

GOMPERTZ, Will. *Na co se to vlastně díváme?: 150 let moderního umění v cukru letu*. Vyd. 1. Překlad Ladislav Šenkyřík. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2014. 322 s. ISBN 978-80-7422-300-6.

LOSOS, Ludvík. *Techniky malby*. 1. vyd. Praha: Aventinum, 1994. Umělcova dílna. 192 s. ISBN 80-85277-03-4.

PARRAMÓN, José María. *Jak malovat olej*. 1. české vyd. Praha: Svojtka a Vašut, 1995. Jak na to. 112 s. ISBN 80-7180-043-0.

6.2. Internetové zdroje

www.wikipedia.org. *Wikipedia: the free encyclopedia*. [online]. 20.4.2016 [cit. 2016-04-20]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Koloto%C4%8D_parafr%C3%A1ze

www.poutove-atrakce.webnode.cz. *Historie kolotočů a všeho kolem*. [online]. 20.4.2016 [cit. 2016-04-20]. Dostupné z: <http://poutove-atrakce.webnode.cz/historie/>

www.strelnice.estranky.cz. *Staročeská střelnice*. [online]. 20.4.2016 [cit. 2016-04-20]. Dostupné z: <http://www.strelnice.estranky.cz/clanky/staroceskastrelnice.html>

www.ceske-tradice.cz. *Poutě*. [online]. 20.4.2016 [cit. 2016-04-20]. Dostupné z: <http://www.ceske-tradice.cz/tradice/leto/poutel>

www.barvy.xf.cz. *Psychologie barev*. [online]. 20.4.2016 [cit. 2016-04-20]. Dostupné z:
<http://barvy.xf.cz/psychologie/psychologie-barev>

7. Citovaná literatura

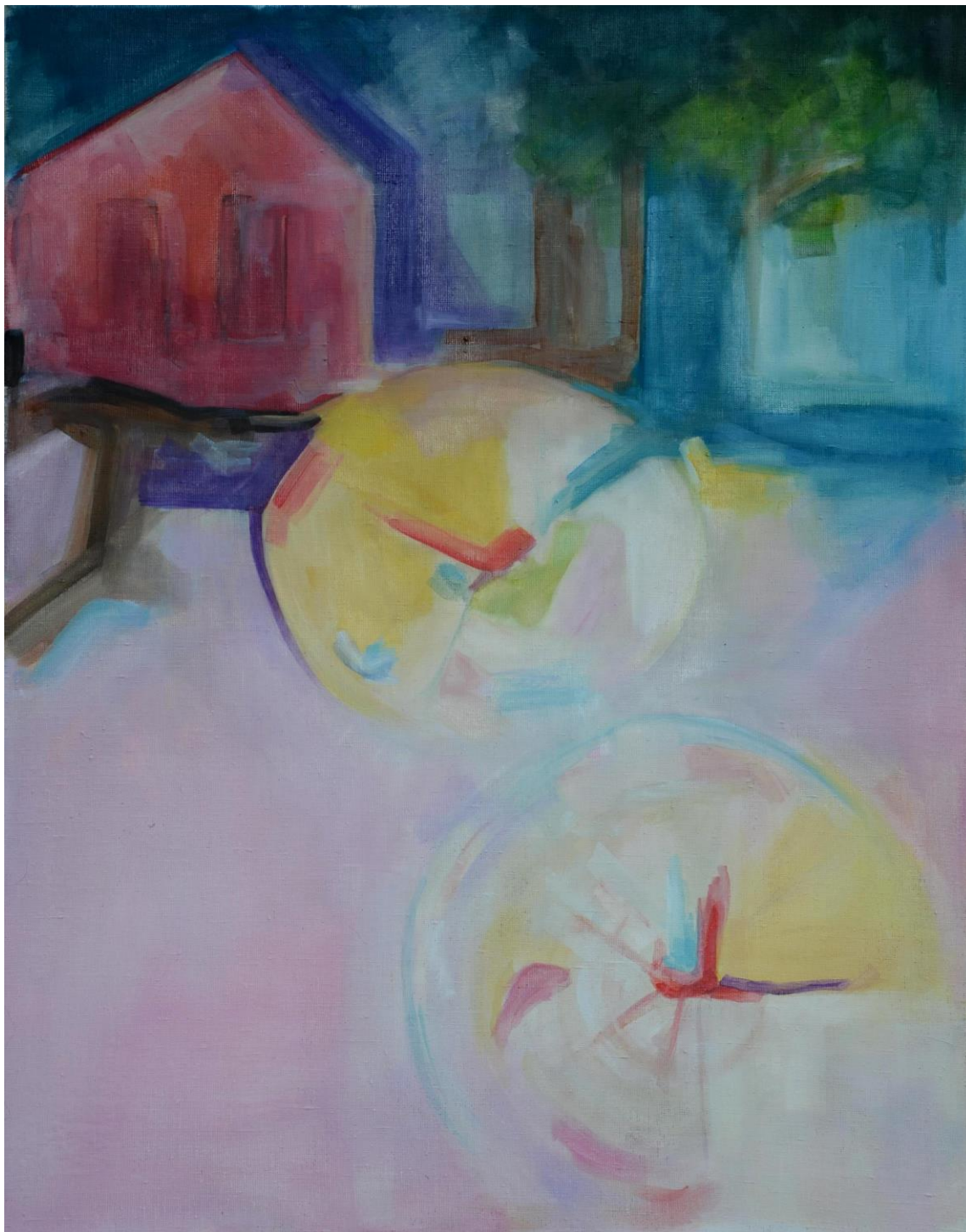
LEINZ, Gottlieb. *Malířství 20. století*. Praha: Rebo Productions, 1996. 200 s. ISBN 80-85815-48-6.

RUHRBERG, Karl, WALTHER, Ingo F (ed.). *Umění 20. století*. Praha: Slovart, c2004. 840 s. ISBN 80-7209-521-8.

MINK, Janis. *Joan Miró: 1893-1983*. V Praze: Slovart, c2004. Mistři světového umění. 96 s. ISBN 80-7209-640-0.

PARRAMÓN, José María. *Jak malovat olej*. 1. české vyd. Praha: Svojtka a Vašut, 1995. Jak na to. 112 s. ISBN 80-7180-043-0.

8. Dokumentace praktické části bakalářské práce

Pohled, olej na plátně 90x70 cm

Střelnice, olej na plátně 70x90 cm

Cukrátko, olej na plátně 70x90 cm

9. Anotace

Jméno a příjmení:	Diana Kolínková
Katedra:	Katedra výtvarné výchovy
Vedoucí práce:	Doc. Jiří Krtička, akad. malíř
Rok obhajoby:	2016

Název práce:	Kolotoče
Název v angličtině:	Carousel
Anotace práce:	<p>Cílem moji práce je popsat jak jsem postupovala při mé praktické části. Ve své bakalářské práci se snažím vrátit do svých dětských let. Zaměřila jsem se na tradice pouťových atrakcí a spolupráci s dětmi. Chtěla bych vyjádřit pouťovou atmosféru plnou zábavy a radosti. Právě tyto pocity se snažím promítnout do svých obrazů abstraktní formou.</p>
Klíčová slova:	Kolotoče, pouť, dětství, barva, malba
Anotace v angličtině:	<p>The aim of this work is to describe how I proceeded with my practical part. In my bachelor work I am trying to go back in my childhood. I have focused on traditions of the fairground amusements and the cooperation with children. I want to express the atmosphere of the carnival which is full of fun and joy. I tried to project these feels into my paintings while using abstract form.</p>
Klíčová slova v angličtině:	Carousel, pilgrimage, childhood, color, painting
Přílohy vázané v práci:	CD
Rozsah práce:	27
Jazyk práce:	Čeština